

KINNITATUD
Keskkonnaameti
15.12.2023 korraldusega nr 1-
3/23/665

Kuivajõe loodusala (hoiuala) kaitsekorralduskava

SISUKORD

1. Ala iseloomustus	4
1.1. Uurituse ja seire	6
2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid	7
3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused.....	10
3.1. Hoiuala tähistamine	12
3.2. Külastuskorraldus	12

Kasutatud lühendid, mõisted ja selgitused

KE – kaitse-eeskiri

KeA – Keskkonnaamet

LKS – looduskaitseeadus

KA – kaitseala

LKA – looduskaitseala

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem

SDF – Natura standardandmebaas

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks) (looduslik areng)

1. ALA ISELOOMUSTUS

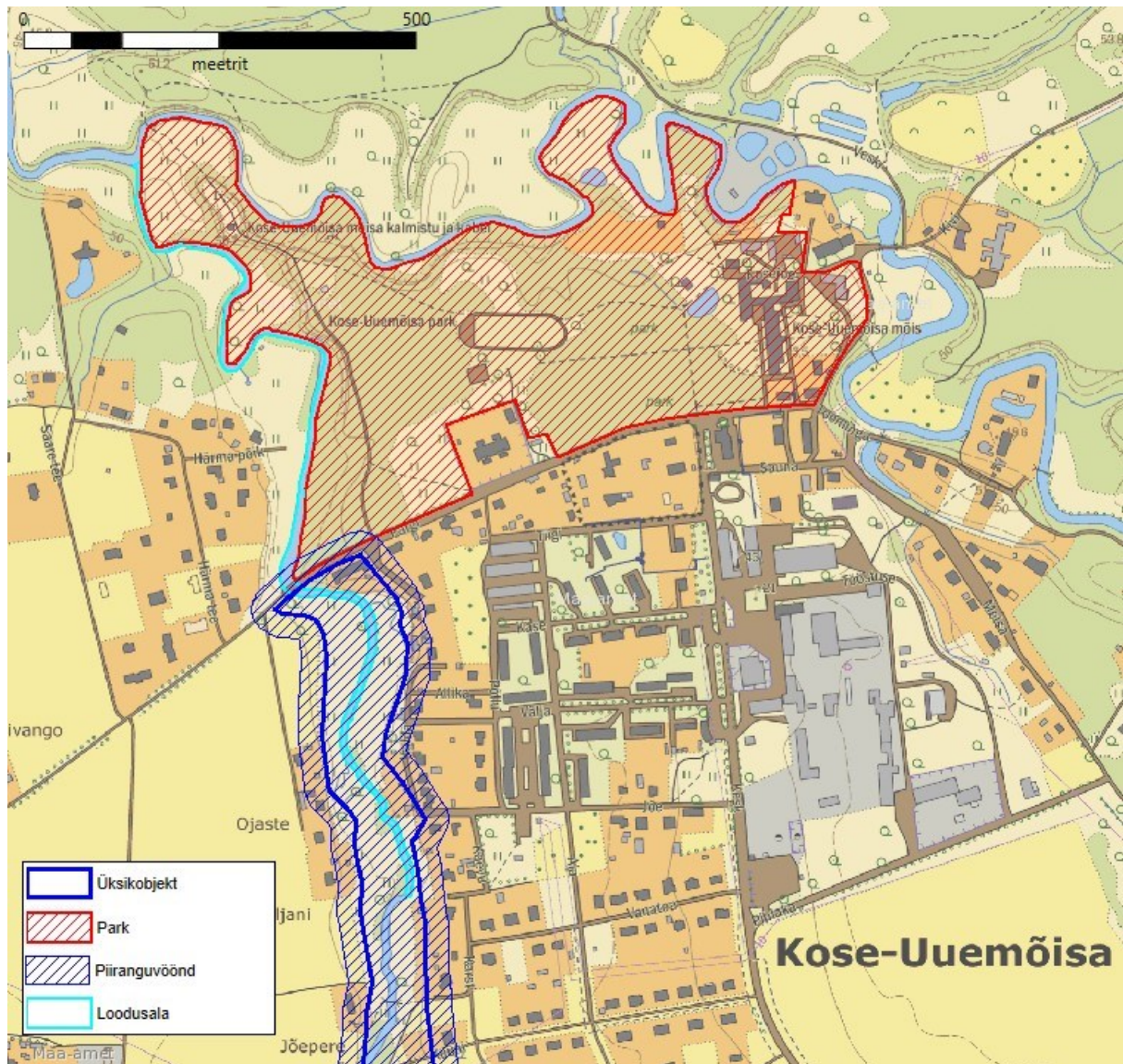
Loodusala nimi ja kood	Kuivajõe loodusala (EE0010148) (Joonis 1)
Loodusale jäävad kaitstavad loodusobjektid	Kuivajõe hoiuala (KLO2000347) ¹
Pindala	1,1 ha
Asukoht ja piirid	Harju maakond, Kose vald, Kose-Uuemõisa alevik ja Tade küla Kuivajõe loodusala asukoht keskkonnaportaalis
Kaitsekord	Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2005. a määrus nr 144 „ Hoiualade kaitse alla võtmine Harju maakonnas ” Looduskaitseseadus
Koostaja nimi	Anna Krete Kangur
Koostamise aasta	2023
Kaitsekorralduskava koostamise kord	Keskkonnaministri 2. novembri 2022. a määrus nr 50 „ Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine ”

Kuivajõe loodusalasse kuulub Kuivajõgi, mis on Pirita jõe lisajõgi. Kuivajõgi on karstialalt alguse saav jõgi, mis täitub veega vaid suurvee ajal. Kaitsealustest liikidest esineb loodusalal harilik võldas. Ala väärtuste kohta käivad andmed on vananenud ning neid tuleb uuendada.

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Kuivajõe loodusala (Kuivajõe hoiuala) kaitsekorralduskava on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

¹ Ala piirneb teiste loodusobjektidega – Kuivajõe sängja kaskede puiestee (KLO4000081), Kose-Uuemõisa mõisa park (KLO1200563).

Joonis 1. Kuivajõe loodusala (Kuivajõe hoiuala), Kuivajõe säng ja kaskede puiestee (üksikobjekt) ja selle piiranguvöönd ning Kose-Uuemõisa mõisa park (piirid: EELIS, juuli 2023; aluskaart: Eesti Põhikaart, Maa-ameti WMS kaardirakendus, juuli 2023).

1.1. Uuritus ja seire

Inventuurid ja uuringud

Natura veeprojekti raames on aastal 2000 Kuivajõe loodusala kaitse-eesmärgiks määratud elupaigatüübid jõed ja ojad (3260)² ning nõrglubja-allikad (7220*). Hilisemal ajal elupaigainventuure läbi viidud ei ole.

Veemajanduskava 2022–2027 järgi on loodusalale jääva vooluveekogumi (Kuivajõgi Kose-Uuemõisa karstiala väljavoolust suudmeni) koondseisund 2019. aasta andmetel hea.³

Loodusalal registreeritud kaitsealuse liigi hariliku võldase (*Cottus gobio*) leiukoht, vaatluskuupäev pärineb aastast 2002.

2019. aastal esitatud Natura aruandluse järgi on hariliku võldase populatsioon ja elupaikade seisund Eestis soodne.

Riiklik seire

Loodusalal asub jõgede hüdrokeemilise- ja hüdrobioloogilise seire ala Uuemõisa sild (SJA9407000). Seireid on tehtud seal aastatel 1998, 2003, 2004 ja 2020. Järgmine planeeritav seireaasta on 2025. Veel jääb loodusala Uuemõisa seirejaama (SJA0558000) seirealasse, kus toimub kalanduse riiklik andmekogumise programm ja jõgede hüdrobioloogiline seire.

Inventuuride ja uuringute vajadus

Vajalik on alal läbi viia **Natura elupaikade inventuur**, et täpsustada elupaigatüüpide jõed ja ojad ning nõrglubja-allikate piirid ja seisund. Veel on vajalik alal läbi viia **kaitse-eesmärgiks oleva liigi (harilik võldas) inventuur**, et täpsustada praegu teadaolevaid andmeid. Liigi info on oluline ka elupaigatüübi seisundi hindamiseks (indikaatorina).

² Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale. Tärmiga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

³ Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022–2027.

2. KAITSEVÄÄRTUSED JA KAITSE EESMÄRGID

Loodusala kaitse-eesmärkideks olevad väärtused on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 2004. aasta korraldusega⁴ ja hoiuala omad Vabariigi Valitsuse 2005. aasta määrusega⁵. Kuivajõe loodusala ja hoiuala kaitse-eesmärgid on loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigi – hariliku võldase (*Cottus cobio*) elupaiga ning I lisas nimetatud elupaigatüüpide – jõgede ja ojade (3260) ning nõrglubja-allikate (7220*) kaitse.

Nõrglubja-allikate (7220*) elupaik on loodusala ja hoiuala kaitse-eesmärk, kuid täpsemad leiuandmed puuduvad. EELISes allikate andmed puuduvad ning varasemates inventuurides pole allikaid kaardistatud. 2033. aastaks on vajalik tellida ekspertiis, mis hindaks, nõrglubja-allikad seisundit alal. Kuna puudub täpne ülevaade elupaigatüübi levikust ja seisundist, siis kaitsekorralduskavaga ei seata elupaigale täpsemaid kaitse-eesmärke.

Kuivajõgi Kose-Uuemõisa karstiaala väljavoolust suubumiseni Pirita jõkke (VEE1090500) kuulub keskkonnaministri 15. Juuni 2004. a määruse nr 73 alusel lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse-⁶

Tabelis 1 ja 2 võetakse kokku Kuivajõe loodusala kaitseväärtuse hoidmisega seotud kaitse-eesmärgid, soodsa looduskaitse seisundi saavutamist või hoidmist mõjutavad tegurid ning nende ärahoidmiseks või leevendamiseks ettenähtavad meetmed.

⁴ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 [korraldus nr 615](#) „Euroopa Komisjonile esitav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”

⁵ Vabariigi Valitsuse 16.06.2005 [määrus nr 144](#) „Hoiuala de kaitse alla võtmine Harju maakonnas”

⁶ Keskkonnaministri 15.06.2004 [määrus nr 73](#) „Lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu” § 2 p 32

Tabel 1. Kuivajõe loodusala (hoiuala) kaitseväärtuste koondtabel

Kaitseväärtus ⁷	Seisund (pindala(ha)/ esinduslikkus) ⁸	Kaitse eesmärk ⁹	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus	Märkused	Panus üldpindala sse/SDFi (%) ¹⁰
Jões ja ojad (3260) LoA – ja, KE – ja, LoD – I	1,1 ha/B Andmed vanad, vajavad täpsustamist	Elupaigatüübi säilitamine 1,1 ha suurusel alal Andmete täpsustamine 1,1 ha suurusel alal	Vananenud info elupaiga seisundi kohta Põllumajandusest tulenev hajureostus, kaldajoone muutmine, ehitustegevus kallastel	Inventeerimine Järelevalve õigusaktidest tulenevatele nõuetele	Heas seisus elupaika on säilinud 1,1 ha suurusel alal Andmed on täpsustatud 1,1 ha suurusel alal	SDF-is pindala 1,3 ha, täpsustada pindala ja seisund pärast inventuuri	0,012/0,034
Nõrglubjalasundit moodustavad allikad (7220*) LoA – ja, KE – ja, LoD – I	Täpsemad leiuandmed puuduvad	Andmete täpsustamine	Info puudumine elupaiga esinemise kohta	Inventeerimine	Andmed on täpsustatud		

⁷ KE (ja/ei) – on või ei ole hoiuala kaitse-eesmärk; LoA (ja/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk; LoD – loodusdirektiivi lisa number

⁸ Elupaigatüübi pindala hektarites ja esinduslikkus EELISesse kantud inventuuride alusel 2023. a seisuga. Esinduslikkus A – väga hea, B – hea, C – arvestatav

⁹ Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050

¹⁰ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/report/>). Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaigatüüpide osakaal kogu Eesti elupaigatüüpide / kõikide SDF-i kantud elupaigatüüpide pindalast.

Tabel 2. Kuivajõe loodusala (hoiuuala) kaitseväärtuste koondtabel (liigid)

Kaitseväärtus ¹¹	Seisund	Kaitse eesmärk	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus	Märkused
Harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>) LKS – III, KE – ja, LoA – ja, LoD – II	Esineb alal, kuid andmed on aegunud ja puudulikud	Liik esineb alal ja tema elupaigad on säilinud soodsas seisundis	Vananenud info liigi elupaiga seisundi kohta	Inventeerimine	Liik on alal esindatud ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal soodsas seisundis	Viimane vaatluskuupäev aastal 2002

¹¹ LKS – kaitsekategooria looduskaitseseaduse alusel; KE (ja/ei) – on või ei ole hoiuuala kaitse-eesmärk; LoA (ja/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk; LoD (ja/ei) – loodusdirektiivi lisa number

3. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

Vajalike tegevuste tabelisse (tabel 3) on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse-eesmärkide saavutamiseks, tabelit võidakse tulevikus täiendada.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvlid, külastustaristu).

Tabel 3. Vajalikud tegevused aastaks 2033

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud						
1	Jõgede ja ojade, nõrglubja-allikate inventuur	1,1 ha	Inventuur	KeA	I	2033
2	Kaitse-eesmärgiks oleva liigi (harilik võldas) inventuur	1,1 ha	Inventuur	KeA	I	2033
Taristu, tehnika ja loomad						
3	Hoiuala tähistamine	2tk	Kaitsealuste objektide tähistamine, tähiste paigaldamine	RMK	II	2025
4	Hoiuala tähiste hooldamine	2tk	Kaitsealuste objektide tähistamine, tähiste paigaldamine	RMK	II	Pärast paigaldamist igal aastal vastavalt vajadusele
Kavad, eeskirjad						
5	Kaitsekorralduskava andmete ülevaatamine ja vajadusel uuendamine		Tegevuskava	KeA	II	1 kord kümne aasta jooksul

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
6	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul

3.1. Hoiuala tähistamine

Loodusala on tähistamata või ei ole tähiste asukoht registreeritud. Hästi ligipääsetavasse ja käidavasse kohta tuleb paigaldada kaks hoiuala tähist. Tähiste planeeritud asukoht on nähtav külalistaristu virtuaalkontoris (haldusalisene töökeskkond).

Tähiste paigaldamine ja hooldamine on II prioriteedi töö, mida korraldab Riigimetsa Majandamise Keskus.

3.2. Külastuskorraldus

Käesoleva kavaga alale külastustaristut ei rajata.

KASUTATUD ALLIKAD

[Eesti Looduse Infosüsteem \(EELIS\)](#). Keskkonnaagentuur.

[Looduskaitse seadus](#) (2004).

Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022-2027. (2022). Keskkonnaamet.

[Natura Standardandmebaas](#)

Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „[Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri](#)”.

Vabariigi Valitsuse 16.06.2005. a määrus nr 144 „[Hoiualade kaitse alla võtmine Harju maakonnas](#)”.